

VÄLKOMMEN TILL WEBBINARIUM OM SAMRÅD ENLIGT 12 KAP 6 § MB

Webbinariet behandlar anmälan om samråd för plantering av energiskog

Vi som håller dagens webinarium är:
MaryAnn Fargo, Eva Amnéus Mattisson

Om ni behöver teknisk hjälp ring:
076-115 16 74

Program

- Lite förtydligande ifrån förra webinariet
- Plantering av energiskog
 - på åkermark
 - på betesmark
- Frågor ifrån Länsstyrelserna
- Frågor ifrån chatten

Anmälan om samråd - lagparagrafen

Anmälan för samråd, 12 kap 6 § MB

Kan en verksamhet eller en åtgärd som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i denna balk komma att väsentligt ändra naturmiljön, skall anmälan för samråd göras hos den myndighet som utövar tillsynen enligt bestämmelser i 26 kap. eller bestämmelser som har meddelats med stöd av samma kapitel.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om att det inom landet eller en del av landet alltid skall göras en anmälan för samråd i fråga om särskilda slag av verksamheter eller åtgärder som kan medföra skada på naturmiljön. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får också meddela föreskrifter om vilka uppgifter en anmälan skall innehålla.

Verksamhet eller åtgärd som skall anmälas för samråd får påbörjas tidigast 6v efter det att anmälan har gjorts, om inte tillsynsmyndigheten medger något annat.

Den myndighet som avses i första stycket får förelägga den anmälningskyldige att vidta de åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön.

Om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljön, får myndigheten förbjuda verksamheten. Bestämmelser om rätt till ersättning vid ett sådant föreläggande eller förbud finns i 31 kap.

Förtydligande

Endast de verksamheter och åtgärder som kan komma att väsentligen ändra naturmiljön måste anmälas för samråd enligt 12 kap 6 § MB.

Fungerande egenkontroll och god planering av VU kan innebära att en åtgärd som normalt sett innebär en väsentlig ändring av naturmiljön inte behöver anmälas då åtgärden anpassats för att inte orsakar någon skada eller endast orsakar en försumbar skada.

Förtydligande

Riskerar åtgärden att väsentligt ändra naturmiljön?

Är ändringen av naturmiljön av någon dignitet?

Rent försumbara ingrepp behöver inte anmälas för samråd.

HUR en åtgärd utförs har stor relevans i förhållande till OM den kan komma att väsentligen ändra naturmiljön.

Det är VU ansvar att göra bedömningen om åtgärden de tänker utföra kan komma att väsentligen ändra naturmiljön. Om VU tänker utföra åtgärden på ett sådant sätt att naturmiljön inte väsentligen ändras så behöver de inte anmäla åtgärden eftersom det blir ett försumbart ingrepp.

Förtydligande

Det är viktigt att tänka på att det finns två typer av åtgärder/verksamheter!

1. För vissa åtgärder och verksamheter så räcker det med att uppfylla 2 kap för att åtgärden eller verksamheten inte ska väsentligen ändra naturmiljön.
2. För andra typer av åtgärder och verksamheter så kommer naturmiljön väsentligen ändras oavsett även om man uppfyller 2 kap.

Samråd ska alltid ske för typ nr 2. Typ 1 åtgärder och verksamheter behöver endast samrådas om VU inte tänker uppfylla 2 kap. Ex på typ 1 är rövning i kraftledningsgator.

Anmälan om samråd för plantering av energiskog på åkermark

Energiskog

Handboken

Ny energiskogsodling på jordbruksmark bör anmälas för samråd enligt 12:6 MB. Detsamma bör gälla för anläggningar av odlingar av andra grödor av vedväxter som julgranar, parkträd och pyntegrönt eller fröplantager och liknande.

Prop. 1997/98:45 del 1 s. 552

Ersättning skall normalt inte betalas vid plantering av skog på jordbruksmark. När en jordbrukare hindras från att lägga om traditionell jordbruksproduktion till odling av energiskog skall jordbrukaren däremot kunna ha rätt till ersättning.

Energiskog

Pågående markanvändning? Jordbruksgröda?

Kommissionen har beslutat att salix, hybridasp och poppel ska räknas som jordbruksgrödor.

Gårdsstöd kan fås för plantering av energiskog

- Om du planterar på åkermark.
- Om du plantering salix, hybridasp eller poppel.
- Om du skördar salix minst vart tionde år, och poppel och hybridasp minst vart tjugonde år.

Energiskog

Pågående markanvändning? Jordbruksgröda?

Miljöbalken prop. 1997/98:45

Regeringen konstaterar att tiden mellan skördarna normalt blir längre vid odling av energiskog än i traditionellt jordbruk.

Omloppstiden är ändå så pass kort att likheten med traditionellt jordbruk är betydligt större än med traditionellt skogsbruk. Regeringen anser således, i likhet med utredningen, att övervägande skäl talar för att betrakta odling av energiskog som jordbruk.

Energiskog

SALIX

Salix, ca 6-8 m högt – skördas vanligtvis efter 3-5 år

Har grova rötter som inte är särskilt djupgående

Blommande träd – viktig näringskälla som ger mycket pollen och nektar till många insekter

Energiskog

HYBRIDASP och POPPEL

Hybridasp/poppel, ca 30 m resp 35 m högt – skördas efter (vanligtvis) 20-30 år. **OBS! Samma som skogsbruket!**

Hybridasp kan beroende på skötsel (gallring) användas som sågtimmer, tändsticksvirke, massaved eller skogsbränsle.

Energiskog

HYBRIDASP och POPPEL

Omloppstiden för att hybridasp/poppel ska kunna användas som skogsbränsle/energiskog kan vara så lite som **3-5 år**.

Hybridaspodlingar måste ofta stängslas in → större påverkan på friluftslivet och viltet? → 26:11 MB?

Rotsystemet hos bägge arter kan gå djupt och orsaka stora problem på kulverterade diken → markavvattningsföretag?

Energiskog

Val av art och omloppstid

Syftet med grödan är inte det relevanta. Salix, poppel och hybridasp som kan planteras på åkermark och anses som pågående markanvändning oavsett om det blir energi, tändstickor eller massaved.

Omloppstiden bör ”*så pass kort*” att likheten med traditionellt jordbruk är betydligt större än med traditionellt skogsbruk

Omloppstiden bör avgöra om plantering av träd är att anses som en jordbruksgröda (energiskog) eller om det är att anses som skogsplantering.

Energiskog

Val av art och omloppstid

Om ni anser att det är olämpligt att plantera hybridasp/poppel t.ex. p.g.a. dess långa omloppstid kan en utredning begäras in av VU som redovisar andra lämpliga lösningar, t.ex. att välja salix istället för poppel alternativt kortare omloppstid.

För att ett föreläggande om kortare omloppstid torde kunna vara ersättningsberättigat bör VU visa att det avsevärt försvårar pågående markanvändning. Detta är något som bör tas med i ansökan → Behövs plantering av energiskog för att bibehålla jordbruket?

Energiskog

Plantering på betesmark - pågående markanvändning?

Odling av energiskog på betesmark innebär att marken tas ur den jordbruksproduktion som tidigare skett där och planteringen omfattas då även av 12:9 MB och 3 § förordningen om miljöhänsyn i jordbruket. (Jmf M 2586-08)

Anmälan om samråd för plantering av julgranar på åkermark

Julgranar

Pågående markanvändning? Jordbruksgröda?

Julgransodling på åkermark är förenligt med EU-reglerna för att hålla jordbruksmarken i produktion eftersom det finns en så kallad grödkod (83) för den.

Man kan inte få gårdsstöd för den arealen – men så är det också med tillfällig upplagring av något slag på jordbruksmark – t.ex. en timmerhög som omöjliggör skötsel av en yta under en period.

Julgranar m.m.

Gran och pyntegrönt odlingen bedrivs mycket intensivt med täta gödselgivor och pesticidbehandling. Pesticider används i betydligt högre grad på julgranar än i vanligt skogsbruk.

Något som VU bör redovisa i sin anmälan.

Det är vanligt att julgransodling kombineras med odling av pyntegrönt. Grenar och kvistar skördas för att användas som dekoration och gravsmyckning.

Att tänka på vid
handläggning av ett 12:6
samråd för plantering av
energiskog, julgranar m.m.
på åkermark

Energiskog, julgranar m.m.

Energiskog får ej planteras...

...anslutning till biotopskyddsområden om naturmiljön *riskerar* att skadas av beskuggningseffekten *utan en dispens* från det generella biotopskyddet. Det skyddsavstånd som krävs beror på höjden av planteringen samt väderstreck.

Exempel på förbud för att inte söka dispens:

Länsstyrelsen förbjuder er enligt 26:9 MB att...

...plantera inom 30 metern ifrån diket/allén/åkerholmen.

Energiskog, julgranar m.m.

Bör ej planteras...

- Inom riksintressen för friluftslivet, kultur- eller naturvård
- Så att en värdefull landskapsbild förvanskas
- På fuktiga marker och våta områden då de är viktiga för bl.a. fågellivet

Energiskog, julgranar m.m.

Bör ej planteras...

- På högproduktiva jordbruksmarker
- Marker som varit öppen åkermark i flera århundranden

Energiskog, julgranar m.m.

Bör ej planteras...

- Inom 10-12 meter breda "gator" ovanför vattenledningar och avloppsledningar samt täckdiken som ingår i markavvattningsföretag pga. rotinväxten (främst *populus*)
- I vägområdet (som normalfallet är ca 12 m) pga. viltet
- På små jordbruksmarker i mosaiklandskap med mkt skog
- På åkermark med långliggande vall

Energiskog, julgranar m.m.

Förslag på försiktighetsåtgärder:

- Energiskogen ska skördas minst vart 5:e år (beroende på art, bonitet och naturvärden).

Omloppstiden ska vara "så pass kort" att likheten med traditionellt jordbruk är betydligt större än med traditionellt skogsbruk.

- Olika delar av odlingen ska skördas olika år.

OBS! Viktigt att markera dessa på beslutskarta!

Energiskog, julgranar m.m.

Förslag på försiktighetsåtgärder:

- Korridorer ska lämnas där arter som behöver öppna områden kan ta sig fram
- Odlingen ska skördas på tjälad mark.

Energiskog, julgranar m.m.

Förslag på försiktighetsåtgärder:

- Julgranarna ska skördas efter 8 år (beroende på sort, bonitet och naturvärden).
- Användningen av bekämpningsmedel (t.ex. glyfosat) får ej ske inom 10 meter ifrån vattendraget.

(Se Förordningen (2014:425) om bekämpningsmedel samt Naturvårdsverkets och Jordbruksverkets tillhörande föreskrifter)

Energiskog, julgranar m.m.

Vid en prövning ska VU redovisa:

- Slutsatser till sin lokaliseringsprövning
- Om det finns andra lämpliga lösningar (t.ex. andra grödor för att bibehålla ett aktivt jordbruk/kortare omloppstid mm)
- Att den bästa möjliga tekniken används (vid plantering och vid skörd)

Energiskog, julgranar m.m.

Tänk på att plantering av energiskog, julgranar m.m. kan behöva andra prövningar, t.ex.

- 12:9
- Det generella biotopskyddet
- Vattenverksamhet (p.g.a. markavvattningsföretag)
- KML

Glöm inte att

...det kan i vissa fall vara nödvändigt att förelägga om stängselgenombrott (26:11 MB)

Energiskog, julgranar m.m.

**Glöm inte att förbjuda de åtgärder som kräver andra
prövningar enligt miljöbalken, t.ex.**

*Länsstyrelsen förbjuder er enligt 26:9 MB att...
...plantera hybridasp närmare än 35 m ifrån allén.*

Många skyddade biotoper?

Finns det inte tillräckligt med odlingsbar mark efter alla
skyddsavstånd så bör hela odlingen förbjudas.

Energiskog, julgranar m.m.

Befintliga plantering som redan har anmälts

Glöm inte bort att tillsyn enligt 12:6 kan ske på planteringar som redan har anmälts och godkänts (med eller utan föreläggande om försiktighetsåtgärder). De beslut som fattades då var tillsynsmyndighetens åsikt där och då.

Skulle ni anse att det idag finns anledningar för att förelägga om nya/andra försiktighetsåtgärder till skydd av naturmiljön så är det fullt möjligt enligt 12:6...

...eller 26:9 om det påverkar t.ex. biotopskyddsområden.

Dom – julgranar

MMD, M 2882-12 – förbud mot plantering av julgran

En brukare har informerat Lst om sina planer att genomföra en hjälpplantering av julgranar pga undermåligt plantmaterial. Brukarna hade inte anmält åtgärden första gången.

...plantering av gran på åkermark i ett landskap med dokumenterat stora naturvärden är en sådan åtgärd som åtminstone ska föregås av samråd enligt 12:6 MB. Då sådant samråd inte skett har den befintliga planteringen inte tillkommit i laga ordning.

...Länsstyrelsen har därför, i sin egenskap av tillsynsmyndighet, haft fog att tills vidare förbjuda det fortsatta genomförandet av planteringen.

Att tänka på vid handläggning
av ett 12:6 samråd för
plantering av energiskog och
julgranar

på betesmark

Att ta jordbruksmark ur produktion

Plantering av energiskog och julgranar på betesmark, slåttermark m.m. kräver en anmälan enligt 12:9 - marken tas ur den jordbruksproduktion som tidigare skett där.

(Plantering av andra trädarter än salix, poppel, hybridasp och julgranar på jordbruksmark kräver en anmälan enligt 12:9 – eftersom de inte är räknas som jordbruksgrödor.

Även om det skulle åberopas att de ska användas som energiskog. Eftersom de inte är en jordbruksgröda så blir det istället plantering av skogsbränsle.)

Att ta jordbruksmark ur produktion

Enligt 12 kap 9 § får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att jordbruksmark får tas ur jordbruksproduktion först efter anmälan till länsstyrelsen, om inte åtgärden är av ringa betydelse för jordbruket på brukningsenheten eller för natur- och kulturmiljön.

En anmälan om att ta mark ur jordbruksproduktion enligt 12 kap 9 § miljöbalken ska anses vara en anmälan om samråd enligt 12:6 MB, vilket framhålls i 6 § förordning (1998:904) om täkter och anmälan för samråd.

Mer om detta kommer vid webinariet den 11 mars kl 13:00.

Frågor från Länsstyrelserna

Q: Energiskog i NR där det idag inte är förbjudet enligt föreskrifterna att plantera träd och buskar.

A: Finns inga föreskrifter idag ska 12:6 användas.

Om åtgärderna strider mot NR syfte/är olämplig med hänsyn naturvärdena så kan åtgärden förbjudas. Om åtgärden skulle vara ok men med vissa begränsning på t.ex. val av art eller kort omloppstid så kan föreläggande ske.

Nya föreskrifter kan läggas till NR om så anses lämpligt. Detta får dock göras efter att det inkomna ärendet prövats. Föreskrifter gäller aldrig retroaktivt.

Q: Hur hårt ser andra län på trädslagsval? Vi är väldigt strikta med att tillåta barrplantering inom områden med höga ädellövvärden (t.ex. eklandskapet) Detta oavsett om man planerar på bete eller åker.

A: Gällande energiskog och julgranar:
Om det behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön så kan ni förelägga om de försiktigsåtgärder som krävs. Om det är olämpligt att plantera barr(julgran) men ok att plantera löv (*salix* eller *populus* så bör ni förelägga om vilken art som får planteras.

Be VU redovisa de ekonomiska skillnaderna mellan att plantera energiskog vs julgranar. Detta är viktigt för bedömning om valet av art avsevärt försvårar pågående markanvändning.

Q: När vi förbjuder plantering av jordbruksmark eller uppodling av bete ”erbjuder” vi alltid områdesskydd. Hur gör andra?

A: Ett förbud ska ske när det behövs till skydd för naturmiljön. Om ett förbud avsevärt försvårar pågående markanvändning kan ersättning fås enligt 31 kap 9 § MB.

Bildande av naturreservat bör företrädesvis ske inom redan utpekade och prioriterade områden.

Biotopskydd kan inte bildas på åkermark enligt 7 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm.

Q: Vad kan vi då skriva i ett föreläggande för att säkra att marken inte övergår till skogsmark vid plantering av hybridasp och hybridpoppel? Finns det en "gråzon" mellan ändrad markanvändning (omvandling till skogsmark) och pågående markanvändning (odling av energiskog med max 20 års omloppstid)?

A: Vid ett 12:6 beslut om plantering av energiskog så bör omloppstiden regleras genom ett föreläggande så att markanvändningen fortsätter vara jordbruksmark.

Omloppstiden bör vara *så pass kort* att likheten med traditionellt jordbruk är betydligt större än med traditionellt skogsbruk.

Q: Hur långt kan vi gå i energiskogsärenden? Vi har aldrig förbjudit något, men kräver avstånd till generellt biotopskydd, värdefulla träd, fornlämningar etc.

A: Ett förbud ska ske när det behövs till skydd för naturmiljön.

Tillåt inte planteringar av energiskog om ni anses att det är olämpligt med hänsyn till naturmiljön. Även pågående markanvändning ska förbjudas om det behövs till skydd för naturmiljön.

Finns det inte tillräckligt med odlingsbar mark efter alla skyddsavstånd så bör hela odlingen förbjudas.

Frågor från chatten

Tack för att ni lyssnade!